

HRVATSKI LIST

Godina I.

Pula, nedjelja 17. listopada 1915.

Broj 95.

Uspjesi bugarske ofenzive.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beeč, 16. oktobra. (D. u.) Službeno se avlja:

Rusko bojište.

Austro-ugarske čete, koje se bore u području dolnjeg Stira, bacili su neprijatelju, 20 km sjeverno od Refalovca, ponovno više žilavo branjenih pozicija, te su odbrile protunavalu. Inače nema na sjeveroistoku nista nova.

Talijansko bojište.

U Tirolu odbili smo navalu Talijana na sjeverni oborinu Altissima, jugoistočno Rive. U Dolomitima bio je joč pod zivljim vatrom neprijateljskog topništva prostor Corti i Monte Piane. Na Primorskoj fronti bombardiralo je talijansko teško topništvo pojedine odsjeke doberdubskih visoravnih. Nije bilo nikakvih pjesadijskih bojava.

Srpsko bojište.

Navele saveznika napreduju. Austro-

ugarske čete, koje prodriu u prostor Beograda dostigle su u proganjaju protivnika na udaljenost jurisa do utvrda Avale, te su oduzelle Srbinu, jako usanrene pozicije na visinama južno Vinje. Jedna je naših divizija pokupila na bojnom polju 800 mrtvih i teško ranjenih Srba.

Bugarske vojne sile izvođevela su si između Negotina i Strumice na visi mjestu preko pograničnog gorova. Zauzele su istočne utvrde Zajecara.

Zamjenik poglavice generalnog stožera, pl. Höfer, podmarsal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 15. oktobra. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službenojavlja:

Zapadno bojište:

Istočno Vermelesu bili su Englez opet baceni iz naših pozicija. Drže se još samo u jednom malom dijelu jarka.

U Champanji ispraznili smo dio ustančenja, koju su Francuzi držali u našoj poziciji od početka velikih navalnih. Zarobljili smo 300 Francuza i zaplijenili vise strujnih pušaka. Na kofotovo Châlons i Villy le Franceis, koji imaju vojnicičku vaznost, bacao je nas zrakoplov bombe.

Istočno bojište.

Jugozapadno i južno Drinskog ponovili Rusi svoje navalne. Južno ceste Dvinsko-Novačko-srpski bili su odbijeni uz nešto visoke gubitke. Sjeveroistočno Šeselova uspjelo je Rusima prodirjeti u srušnu bataljnu. Protunavala je već u Tursku. Na kofotov Minsk, gdje je veliki koncentriranje četa, bacio nam je aeroplani mnogo bomba. Opazio je 5 eksplozija i jedan veliki požar. Inače nismo istoču ništa nova.

Balkansko bojište.

Operacije zauzimaju svoj tok prama predviđenom načinom. Južno Beograd i Smidrova bili su Srbi potisnuti dalje na jug. Zarobljeno je 450 momaka i zaplijenjena 50 tona. Uliveni grad Požarevac našim je rukama.

Berlin, 16. oktobra. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana sužbenojavlja:

Neprijateljska navala protiv pozicija sjeveroistočno Srpske bila je usuđena. Champanji ostalo je u našim rukama, dok isčišćenja francuskog ugnjezdjenja, ispod Auberive, nakon bezuspješnih neprijateljskih protunavalnih, ukupno 11 časova, 600 momaka, tri posaćana stroja i dve bacalo mina. Manje djelomične nađe neprijatelja, stjezvezopadne Souainu sjeverno Lemesniju, izjavljivo su se. Posuđaj Francuzu, da nam otišu pozicije, smio im direktno. Ponešrećio se posvema uz znatne gubitke po neprijatelju. U našim je ru-

kama ostalo 43 zarobljenika. Našanavalu, kojom smo htjeli popraviti našu poziciju na Hartmannweilerkopfu imamo je potpuno uspjeh. Uz velike, kravne gubitke izgubio je neprijatelj 231 zarobljenika, revolvertop, 6 puščanih strojeva i 3 bacala mina. Osuđuju se neprijateljska navalna na Schräzmännle.

Rusko bojište.

Izjavilo se raski nastajao zapadno Dvinskog. Sjeveroistočno Veselova bili su već u zamku ugušeni po našoj topničkoj vatri dvije navale. Navale, što su bile ovđje ponovno poduzele popodne i noć, bile su odbijene, te je bilo zarobljeno 445 momaka. I oni Rusi, sto navaljuju sjeveroistočno i južno Smorgona bili su posuđuda subiženi.

Balkansko bojište.

Južno Smedrova uzeo je na juriš Vrano brdo, a istočno Požarevca mjesto Smoljinac. Vrhovna Vojna Uprava.

Balkan.

Rusi o položaju na Balkanu.

Petograda, 16. oktobra. "Rijec" piše: Naša je politika na Balkanu imala u prvom redu tu zadanicu, da se stvari balkanski blok protiv Austro-Ugarske i Njemačke. To je bilo moguće samo tako, da se pomiri Srbija i Bugarska u nacionalnim zahtjevima. Julija 1914. priopćila je ruski vlasti Bugarskoj, da je u interesu Bugarske, da se pridruži Rusiji, Podunu u Makedoniji i potpomagane komitidža sa strane Bugarske smatraće se Rusija neprjateljskim činom. Srbija će se prisiliti, da žrtvuje nesto. Dne 29. augusta upravila je Rusija Srbiju notu, u kojoj veći, da u slučaju navalne na Tursku, Bugarska zahtijeva nekoj riječi srpske područja. Dne 1. septembra odgovarala je Srbija, da je tu pristaje, ako joj se za odsteti dade austrijsko područje. Koncem oktobra, iz usluga Turke u rat, učinilo se Bugarskoj prijedloge, koje je mogla prihvati. Bugarska je obecala, da će se držati stroge neutralnosti.

U januaru 1915. učinjeni su Srbiji od strane entente novi prijedlozi, koji uslijed tvrdoglavosti Srbije, nisu imali nikakvu uspjehu. Dne 29. maja 1915. predložio se Bugarskoj, ako napadne Tursku: Trajeku do crte Enos-Midja, dio Makedonije sa Egri Palankom. Sopoton do linije Ohrida i Monastira iz rata, da ne smije zaposjeti ova područja, dok nije sklopjimir, a za to će dobiti finansijskih potporu. Dne 15. junija zahtijevala je Bugarska neki ja razjašnjenje, te njoj se odgovorio dne 4. augusta, da se n' Srbija neće povratiti, dok Bugarska ne dobije obecanje područja. Rusija je zahtijevala u Bugarske, da točno izjaviti, kada će navaliti na Tursku. Srbija je dala svoj odgovor dne 1. septembra, da na prijedloge pristaje. Dne 14. septembra zahtijevala je ententa odgovor od Bugarske pod uvjetom, da ova navalna na Tursku, inače da nezvini prijedlozi otpadaju. Bugarska nije htjela odgovoriti, nego je 23. septembra počela mobilizacijom, i njemacki su časnici ustupili u njezinu vojsku. Na ovo se nije smjelo sutit. Zahtijevalo se notom, neka Bugarska demobilizira. Posto je Bugarski odgovor ispašao nepovoljno, prekinulo se diplomatskih odnosima sa Bugarskom.

Bugarska ofenziva protiv Srbije za-

počela.

Sofiju, 16. oktobra. Započelo je sveopće odaslanje bugarskih četa protiv srpske granice.

Grčka ostaje neutralna.

London, 16. oktobra. (D. u.) Grčki je poslanik priopćio Grey-u formalnu notu grčke vlade, u kojoj ova izjavila, da grčki kabinet drži da ne predstoji saveznički su Srbijom. Grčka nije u sudsavu okolnosti dužna, da Srbiju pomogne.

Englesko-bugarski rat.

London, 16. oktobra. Izvješće izvanjski ured javlja: Bugarska je javila, da se nalazi u ratnom stanju sa Srbijom, i da je saveznica centralnih vlasti. Engleska je priopćila Njemačkoj, da 15. oktobra u 10 sati navečer daje opstoj između Engleske i Bugarske ratno stanje.

Grčka komora.

Atene, 16. oktobra. Reuter javlja iz Atene: Vijesti, kojejavljaju, da su Bugari prodri u Srbiju, izazvale su ovđje veliki interes obzirno na činjenicu, što u izjavi grčke vlade nije spomenut ugovor sa Srbijom. Isti izvor javlja: Sjednici je grčke komore dne 11. oktobra prošla mirno. Venecelosove izjave učinile su dubok utisak, posto njegovi protivnici nisu očekivali, da će on nakon dogodjaja sedmice imati srčanost izjaviti vlasti, što treba da oni čini. Osim toga, postavlja položaj prama njegovog vlastitog odlučnosti, te je osigurao, da mu je četvorni sporazum obećao, da će Grčka dobiti 12 otoka i otok Gipar.

On je savjetovan vlasti, da ako već hoće ostati neutralna, da nečuđi centralni vlasti zahtjeva, da će Grčka 12 godina učiniti mir i da ne će izgubiti svog područja. Planiranje, da li između Bugarske i Njemačke opstoji tajni ugovor, pobudjalo je veliko interes.

Ministrski predsjednik Zaimis izjavio je, da na temelju stiglih vijesti takav ugovor ne postoji. Na to je vlasti odiglasano povjerenje. Kad je Venecelos zapustio zgradu, bio je burno pozdravljan.

Srpski dvor u Mitrovici.

Beč, 16. oktobra. "Štolski Kor." javlja iz Sofije: Prama vijestima iz Sofije, srpska je vlast priopćila poslanicima kod dvora, da će se vlasti u dvor preseliti u Mitrovicu.

Put u Solunu u Rumunjsku zatvoren.

Lugano, 16. oktobra. Grčka je vlasta otkazala prometni ugovor sa Rumunjskom, tako da se ovaj neće dostavljati roba preko Solunu.

Rumunjska neutralnost.

Kopenhagen, 16. oktobra. "Natioatlident" javlja iz Londona: Rumunjski je poslanik izjavio državnom tajniku Greyu, da će Rumunjska u bugarsko-srpskom sporu ostati neutralna.

Grčka neutralnost.

Basel, 16. oktobra. Prama "Anzeigerovoj" izvješći grčki je poslanik u Parizu da sluzbeni izjavu, da će Grčka ostati pri svojem neutralnom držanju u srpsko-bugarskom ratu.

Albanija — Crna Gora.

Lugano, 16. oktobra. "Corriere delle Puglie" javlja, da je Crnogorska vlast dozvolila, da se u Skadru otvore samostanske škole, i da je mnogim austro-ugarskim zarobljenicima dala potpunu slobodu gibanja. Mirditu su kod Kerne navalili sa uspjehom na čete Essad paše. Prenk Bibi Đoda nalazi se u Gedinju.

Ententa.

Ententa Grčkoj.

Geneva, 16. oktobra. Herald javlja: Vlasti Četvornog Sporazuma spremaju se na skupnu notu Grčkoj, da mora ispuniti svoju savezničku dužnost prama Srbiji.

Nezadovoljstvo u četvornom sporazumu.

Petograda, 16. oktobra. "Rijec" piše: Obzirom na dogodjaja na Balkanu, da je sada jedino sredstvo, sto se u Bugarskoj i Grčkoj može poduzeti, da se narod nahueka protiv vlastadi. "Novoje Vremje" piše, da je kralj Konstantin optušten u poslušanje venecelosove započete državne stražnjice. Razmahala se užasna bitka, koja je trajala do same noći i donijela silnih gubitaka jednoj i drugoj strani. Nakon pomorske bitke, koja je porazila Srbe i baciti ih preko granice.

izlazi svaki dan u 6 sati ujutru u Puli u ukinutoj tiskari Jos. Krmppotić, Trg Custoza 1 ili ulica Radetzky 20, gdje se nalazi tiskara, uredništvo i uprava lista. Za redatelje odgovara izdavatelj Josip Hain, Telefona broj 58. Broj poštanske Stacione 36.615. Predplatna iznada 2 K 40 h mjesечно. Ako je komisija pojedini broj stane o helera. Oglase rađene se po 20 h jednostupni pettredak (3 mm).

jasnosti, da uzmogno onda poduzeli protiv iste najteži udarac. Njegova je politika bila dobro promišljena. Gdje je sada ruska politika, koja je u zadnje dane doživila udarac za udarac? Kritika ne može da reče svoju, jer se sve drži tajno, no neuspjesi zadnjih dana daju tajno pravu, da podigne njeničevi prosvjed.

Ako Njemačka pobijedi.

Pariz, 16. oktobra. "Figaro" piše: Ako Njemci dospiju u Garigrad, te tamo postave na pristopu svoje Kuburge, ako dalje otvore trgovacki put od uska Laba do Eufraata i Tigrisa, onda je engleskom svjetskom gospodarstvu konac. Onda su i sve aspiracije Italije u levantu pokopane, koje oni misle, da im po Ceraru pripadaju. Sve, sto će onda Italija imati jest to, sto će moći putnicima pokazivati svoje starine, a pri istočnoj Adriji i Maloj Aziji teći germaniske željeznice. To su ugodni izgledi za Englesku, Rusiju i Italiju.

Engleska diplomacija.

London, 16. oktobra. "Manchester Guardian" piše: Tajna neuspjeha entente diplomacije sastoji u tome, što nisu one veliki turski i balkanski problem spoznatum slijede, i što su vodile svaka svoju politiku. Engleska diplomacija nije bila precizna i doista energična, da ju i alijirici slijede. Ured izvanjskih poslovnih slijede, u kojima je rasumio, da mu je dužnost biti na čelu ententine diplomacije, kašto nješmačka diplomacija vodi onu centralnu vlasti. To je ozbiljna progreska i tako se pokopao engleski ugled na Balkanu. Jednostravna je istina, da je sposobnost izvanjskog ureda bila podredjena drugim ministrima. U cijelo vrijeme bilo je manjkav poznavanje stvari, te su engleski poslovnici u stranim zemljama bili puke neznanice, koji nisu znali niti nisu bili sposobni vršiti svoju zadatu. To je po grešku sistema, koju će se morati odstraniti.

Pregled srpsko-bugarskih bojeva.

Beč, 16. oktobra. Utorka s ovitom dana započele su borbe protiv Srbije. Tada su Srbi dati Bugarinu prije pozdrav iz svojih topova i započeli tako treći balkanski rat. Jača odjeljenja srpske pješačke prekorakla su sa srojnim puskama bugarsku među na zapadu Bjelogradčika. Bugarske pogrančne čete nisu imale, nego povukle su u pripravljene pozicije, koje su se straga na zgodnjem mjestu nalazile.

Stičeni mračom i maglom, kušali su Srbij, kako i zapošljili visove na i Resovskom kamcu i na Koriškog-Glavu. To im je skoro uspjelo, dok niješ dosle u pomoć druge bugarske čete i u novile borbe protiv srpskog prodiranja. Razmahala se užasna bitka, koja je trajala do same noći i donijela silnih gubitaka jednoj i drugoj strani. Nakon pomorske bitke, koja je porazila Srbe i baciti ih preko granice.

Zapadno Bjelogradčika zategli se bojevi i sljedećih dana. Protivnici usančili su i dobili pojačanja i lopova; već prosle srijede su se bojevi rasirili. Istog dana na provale je srpske čete protiv Kustendile, Trne i Basildraga. Ali su se izjavili svvi poskusaji Srba, da zaposidaju preko granice točke, koje imaju veliku strategsku važnost. Ali ipak i proslog sputa četvrtka uspješno je poraziti Srbe i baciti ih preko granice.

Tendenčiozna izvješća srpskog dopisnog ureda, da su Bugari započeli neprijateljstva, ne odgovaraju činjenicama. Sve su borbe započele navalom Srba preko bugarske granice.

Nema traga o transportima.

Basel, 16. oktobra. Sviceri listovijavaju iz Liona, da 3 parobroda krcata vojnicima, koji su otpuščeni pred osam dana nisu još dospjeli u luku i da se na nju upoče pišta ne zna.

Francuska komora.

Pariz, 15. oktobra. Na početku sjednice pročitao je predsjednik komore interpelaciju na vladu tijecuće se odstupu ministra izvanskih poslova Delcasse. Ministarski je predsjednik izjavio, da je Delcasse molio za otpust navadnjajući svoje narušeno zdravje, a kada se povratio iz Londona svoju je molbu potrošio, bimeđu njega i ostalih članova kabineta nije bilo nikakvog nesporazumjenja. Poinevle je zahtijevao razjasnjenja, da li je u kabinetu bilo nesporazumjenja radi odaslijanja četa u Solun. Viviani je odgovorio: Mi ne radimo samo s odborima, već i sa našim saveznicima. Sto i kako se pregovaralo interesu je Francuske, da se o tome ne govor. Vlada nema ni prava ni moći da se izjavlji o načinu bilo na kopnu, bilo na moru. Nama nije moguće dozvoliti da se Srbiju umori, niti ju ne smijemo izolirati od njezinih saveznika i prijatelja, i da onda nosimo posljedice. Sto nismo brže radili, uzrok je u tome, što moramo ispunjavati i druge dužnosti. Mi moramo i tamo navaliti, nu glavno je, da ne oslabimo francusku frontu, na kojoj će doći do odluke. Posto smo znali, da ne smijemo oslašiti našu frontu, otisli smo na to u Solun. Iskrcajući uslijedjivo i traju. Ja ne mogu nавesti broj četa, što smo ih tamo iskrcaли. Generalni su stožeri načrte ispitivali i odobrili. Ja nemam prava da ni ovđi ni drugde dajem diplomatske ili vojničke izjave. Vlada dobiva informacije, da ih za sebe upotrebi, a ne da ih objelodanjuje. Vlada je eto na interpelaciju odgovorila, ali mora stiti i svog ugleda. Da se auktoritet vlade uzdigne, potrebno je, da komora glasuje vlasti povjerenje.

Poinevle je ustrajno tražio točne podatke, da komora bude u stanju, da nosi svoj dio odgovornosti. Predlaže, da komora održi tajno vijeće. Ali se njegov prijedlog odbio sa 303 glasova protiv 9.

Prešlo se zatim na votiranje povjerenja vlasti ovim rješenjem: Komora imajući povjerenja u vlasti prima na znanje njezine izjave, i prelazi dalje na dnevni red.

Pugliesi Conti hotio je govoriti protiv

votiranje povjerenja, ali su ga socijalisti prekidali dohotvitim upadićanom, da se je prije stjevovljni prijavio za služenje u vojski, a da se je sad vratio kućnom miru. Pugliesi Conti branio se, da mu združnje nije dozvoljavalo, da ostane dulje u vojski, i predložio je socijalistima, da se on njima endi, kako mnogi od njih, koji od njih, koji su puno mladost i zdravlja smiju pokazati u komori, mjesto da brane domovinu na fronti.

Slijedila je življena prepriča med govornikom i predsjedateljem, koji ga je na red pozivao. Ali je govornik tvrdokorno stajao na tribini, prkosći svemu vikanju i halabuleću. Deschanel morao je prekinuti sjednicu i isprazniti dvoranu. Iza otvorenja sjednice Conti je nastavio govor. Naskoro je nastala prepriča između njega i Deschannela. Pošto je Pugliesi i dalje vredio svoje kolege, zaključila je komora, da se upotrebi čestica, nasto je govornik zapustio tribinu. Nakon toga je govorilo više zastupnika, te je vlasti glasovano povjerenje sa 372 protiv 9 glasova.

Srpsko-bugarska granica.

Granica med Srbijom i Bugarskom ide od Dunava k jugu vijugastim tijekom doljnje Timoka, zatim se vije Starom planinom (1000—2186 m) do pred gornom Korn, a na to skrene k jugozapadu prosječajući izvor vode Nišave, te ide dalje između Vlaske i Greben planine kraj Ruj planine (1707 m), udarajući visokim razvodjem bugarske Morave i Strune oko Bregalnice do srpsko-bugarskog-grčkog tromeđu u Vardarskoj dolini.

Balkan je vrlo sličan Karpatima. Doljni Timok, prednji lanci i cijeli zapadni dio Balkanskog gorja strašni je zid med Bugarskom i Srbijom. Jedino sedlom Sv. Nikole (1384 m) vodi iz porječja Nišave u porječje Loma cesta, koja ima veliku stratesku važnost. Rijeka su vrata preko kojih se može iz Bugarske u Srbiju; to su dolina rijeke Nišave i Morave sa pritokom Bregalnicom.

U timočkoj krajini ima tri oveće varoši: Negotin, sa pristanom Radujevac na Dunavu, broji 7000 stanovnika, nezdrav

je radi njegovog blata, pa Zaječar i Knjaževac. Na bugarskoj strani nalaze se blizu srpske granice Vidin, Belogradčik, Beskovića, Karibrod, Kujundžil i Strumica.

Razne vijesti.

Kruene karte za goste. Sada su uvedene kruene karte u Trstu za sve osobe, to jest takoder i za one, koje jedu kruh po gostionama. Kod objeda, u gostionici dobitje kruh — uz platu dakako — samo onaj, koji pokaze krušnu kartu. Radi toga će gostionici ostati bez kruha, pošto će gostioničari dobiti od avrožajskog odobora samo toliko kruha, koliko krušnici karata predloži.

Posl. br. U 157/15.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcionara državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Katarine Dujanić radi § 112 Z. 16/1/1896 L. D. Z. iz god. 1897. br. 89 u prislu funkcionara državnoga odvjetništva Brgitko kao javnoga tužitelja optuženice, koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenjoga odobora samu toliko kruha, koliko krušnici karata prekršaja u hrani,

s u d i o :

Katarinu Dujanić, ženu Benjaminovu, a kćer Vinku Sandalju i Amaliju Nacićević iz Lupoglave, tamo boravču, a pripadnu u Roču, 25 god. staru, kat. vjere, trgovkinju miljek, bez imeti, pismenu, ju kažnjenu radi prekršaja u hrani,

k r i v o m :

da je dne 5. proslig srpnja otoposila u svrhu prodaje iz Lupoglave u Pulu mlijeka, koje je bilo navodnjeno, te tako turala u pronet u svrhu zavaravanja predmete, koji su izgubili na svojoj hraništvu, dokle prekršja predviđena u § 112. Z. 16/1/1896. L. D. Z. iz god. 1897. br. 89 te biva zato na osnovu istog paragrafa uporabom § 266 k. z.

o s u d j e n a

na dne (2) dana zatvora te na platež postupnici troškova i onih ovršne kazne, a osim toga ima se nazovena presuda na trošak optuženice proglašiti u „Hrvatskom Listu“ u Puli.

O m i s s i s .

B u z e t , dne 12. augusta 1915.

Vivoda v. r. Dr. Volaric v. r.

Traži se

sluga za dućan. Upitati se u knjižari Schrinner (C. Maher), Pula, ulica Franje Ferdinanda.

Kreditno i eskomptno društvo

Pula, Trg Custoza br. 45

prima predbilježbe za treći austr. ratni zajam

te prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak te isplaćuje uloške po dogovoru bez obzira na ratno doba u svakoj visini. — Prodaje te prima predbilježbe na srećke c. kr. razredne lutrije.

Uredovni satovi jesu 10—11½ dop. 4½—5½ pop.

Istra i njezini stanovnici.

Pise : Prot. Š. S. — Opatija.
(Dalje.)

Od god. 789. nalazi se Istra — kao i Italija — pod franakom vlaštu. Franacki kralj Karlo Veliki postavi upravitelju istre vojvodu Ivana (Johannes dux). Taj bjeđe ukinuti municipalna prava, slobodni gradovi, te uvede germanksi feudalni sistem. Mnogo zemljišta dade on germanškim etničinima, te je počeo da na posjed latinskih gradova u Istri residiraju Slaveni. S tim novotvarjama vojvode Ivana nijesu bili ni najmanje zadovoljni latinska mješta, koja su i pod bizantinskom vlaštu uživala veliku slobodu. Na rijeći Istrini (u blizini Kopra) okupe se godine 804. poslanici svih latinskih gradova u Istri — s njima i istarski biskupi — na rekli bismo pokrajinski sabor. U posebnoj poslanici — koja imade oblik zapisnika — tuže se oni na postupak biskupu — u prvom pak redu na novotvarje vojvode Ivana. Osim poslanika gradova : Trsta, Poreča, Rovinja, Pule, Labina, Piča, Motovuna, Novigrada, Buzeta bili su biskupi : iz Poreča (Stanizip), Teodoor (iz

Pule?), Leo (iz Trsta?), Stefano (iz Novigrada?), Lorenzo (iz Piča) i patrijarka iz Grada.

Tuže se ovi odaslanici: Per tres annos illos decimatos, quas ad sanctam Ecclesiam dare debuimus, ad populos slavorum eas dedimus, quando ex super Ecclesianum et Populorum terras eos transmisit... ("Kroz tri godine dali smo desetine, koje moradosmo davati svetoj crkvi, poganskim Slavenima, kada ih naseli na crkveni i narodna zemljista...") Vojvoda Ivan — veli taj placitum odaslanici — uvažit će iznesene pritužbe i zeće. Gledje Slavena običaje : ... De slavis autem — unde dicitis — accedamus super ipsas terras, ubi residenter et videamus ubi sine vestra dannijatele valeant residere, residenter ; ubi vero vobis aliquam dannijatem faciunt sive de agri sive de silvis, vel rancora, aut ubicumque, nos eos ejenimus foras. Si vobis placeat, ut eos militamus in talia deserta loca, ubi sine vestro dannio valeant communere faciant utilitatem in publico, siue et ceteros populos..." Gledje Slavena, o kojim velite, počemo na same zemljista, gdje se nalaze, i vidjet ćemo, gdje bi mogli ostati bez

vaše stete; neka ostanu — tada — gdje vani pak namajuši stete bilo na poljima, bilo na sumaru ili gdje god, otjerat ćemo ih. Po vašoj volji poslat ćeš cento ih na ona mjesto pušta, gdje mogu obitavati bez važe stete, da budo na opću korist kog i drugi narodi..." Jasno je otuda, da Slaveni prodriju sve više i više u posjed latinskih (itarskih) gradova.

S franackom vlasti nastupa era nazuka u Istri; Istra propada. Dolaze u Istru itarske vlastele. Od te vlastele bude Slaveni, kada poslušu (?) element se više i više pomaknuti u nutritiu zemlje. Tim putem dobiva i srednja Istra malo po male slavenski karakter. Hrvati i Slovenci useljuju se paralelno. U području između Dragonje i Mirne — kako priznaju i talijanski historičari — dosli su Slaveni u 11. najkasnije 12. stoljeću. Biti će pak, da ih onđe ostalo od vremena franackog vojvode Ivana. Historija hoće nam kaže, da je franacki vojvoda otvorio Slavene sa područja talijanskih gradova, kako su to zeljeli Latinci, i danas se opaža, da je sasama drugi hrvatski clementam između Dragonje i Mirne, nego li je na jugu preko Mirne, u „Vlasiji.“ U gornjem području

(između Dragonje i Mirne) hrvatski je element s kajkavskim narječjem.

Poslije smrti Karla Velikoga počne propadati franacka država. Njezine nesrednje utarne prilike potkopavaju koncem devetog i početkom desetog stoljeća njezinu moć. Ta se nesrednjenost odražuje i na granicama države. Početkom X. stoljeća podiže se jako hrvatsko kraljevstvo, koje okruži svojim prvim kraljem Tomislavom 925. god. Da li je to jako kraljevstvo s ponosom mornaricom na moru (180 bojnih ladju) s gospodaricom Jadranском, tada hrvatskog mora — i s bojnom kopnenom vojskom, koja se je mogla mjeriti gotovo sa svakom vojskom ladanju evropskih država — okupila pod svoja krila i Hrvate u Istri, nije sigurno.

Hrvatski povjesničari pak drže, da su granične tadašnje hrvatske kraljevstva dopirale u Istru do Rase. Politike prilike u Istri u to vrijeme i kasnije nekoliko stoljeća jesu ove : Na jugu i zapadu Istra živim svojim životom u razmjerno ljepe uređenim municipijima (komunama) pretoči starih Laita — polatinizovanih naroda.

(Dalje slijedi.)